

Suositus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Euroopan unionin ja Ukrainan välillä sopimuksesta, jossa vahvistetaan Ukrainan osallistumista unionin avaruushjelman GOVSATCOM-komponenttiin ja unionin turvallisten yhteyksien ohjelmaan koskevat säännöt

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 28.10.2025 suosituksen (COM (2025) 645 final) neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Euroopan unionin ja Ukrainan välillä sopimuksesta, jossa vahvistetaan Ukrainan osallistumista unionin avaruushjelman GOVSATCOM-komponenttiin ja unionin turvallisten yhteyksien ohjelmaan koskevat säännöt.

Käsittely etenee coreperiin vuoden 2026 alussa. Tarkempaa aikataulua ei ole vielä annettu.

Neuvottelumandaattia on käsitelty komission avaruustyöryhmässä 11.11.2026.

Suomen kanta

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä (UTPJ 12/2024 vp).

EU:n avaruusresurssien ja -palvelujen parempi saatavuus voisi vahvistaa merkittävästi Ukrainan puolustusvalmiuksia. Suomi tukee neuvotteluiden aloittamista Ukrainan kanssa sopimuksesta Ukrainan osallistumisesta EU:n turvallisten yhteyksien ohjelmaan ja

avaruusohjelmaan kuuluvaan GOVSATCOM-komponenttiin. Suomi voi hyväksyä neuvottelumandaatin myöntämisen komissiolle.

Suomi pitää turvallisten yhteyksien ohjelman keskeisenä elementtinä sitä, että satelliittiviestintäjärjestelmän (IRIS²) ja viranomaispalveluiden kehittämisellä voidaan mahdollistaa kattavuus ja yhteydet niin unionin sisällä kuin unionin ulkopuolella strategisesti kiinnostavilla maantieteellisillä alueilla, erityisesti arktisella alueella (sekä merialueilla mukaan lukien Itämeri). Kaikkialla toimivien viestintäyhteyksien avulla voidaan edistää yhteiskuntien kehittymistä, erityisesti kaukaisilla tai harvaanasutuilla alueilla (U 42/2022 vp).

Suomi pitää tärkeänä kansainvälistä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Yleisesti Suomi hakee tasapainoa avoimen kansainvälisen yhteistyön ja teknologista suvereniteettia ja strategista autonomiaa tavoittelevien linjojen välillä (U 42/2022 vp). Suomi korostaa EU:n avaruusohjelmaan kuuluvan GOVSATCOM –komponentin ja turvallisten yhteyksien ohjelman merkitystä EU:n ja jäsenvaltioiden viranomaisille kriisinhallintaan, rajojen ja merialueiden valvontaan sekä keskeisen infrastruktuurin suojaamisen tarkoitettujen turvallisten ja häiriösietoisten yhteyksien tarjoamisessa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU varmistaa sen yhteisten satelliittipalveluiden riittävät resurssit EU:n ulkorajoilla sijaitseville maille, joilla on näille palveluille suuri käyttötarve kuten Suomella. Suomi korostaa, että turvallisuustilanteesta johtuen erityisesti itäreunan maille ja Itämeren alueen turvaamisesta vastaaville tulee turvata niiden käyttötarpeiden ja erityisolosuhteiden mukainen riittävä pääsy EU:n yhteisiin palveluihin. EU:n yhteisten palveluiden resurssien jakamisen kolmansille maille tulisi tukea ja vahvistaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden tavoitteita ja viranomaisten yhteistyötä.

Suomi pitää tärkeänä järjestelmäturvallisuuteen liittyvien näkökulmien huolellista käsittelyä Ukrainan liittymisneuvotteluissa.

Pääasiallinen sisältö

Päätösehdotuksen mukaan komissio neuvottelisi sopimuksen, jossa vahvistetaan Ukrainan osallistumista unionin avaruusohjelman GOVSATCOM-komponenttiin ja unionin turvallisten yhteyksien ohjelmaan sekä pääsyä vastaaviin unionin ja jäsenvaltioiden palveluita koskeviin sääntöihin. Neuvotteluohjeet ovat päätösluonnoksen liitteenä. Neuvottelut käytäisiin kuullen neuvoston avaruustyöryhmää, joka nimettäisiin SEUT-sopimuksen 218 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuksi erityiskomiteaksi. Ukraina on ilmaissut kiinnostuksensa osallistua turvallisten yhteyksien ohjelmaan ja unionin avaruusohjelman GOVSATCOM-komponenttiin. Ehdotuksen mukaan EU:n avaruusresurssien ja -palvelujen parempi saatavuus voisi vahvistaa merkittävästi Ukrainan puolustusvalmiuksia. Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen EU on antanut Ukrainalle merkittävää taloudellista, humanitaarista ja sotilaallista tukea. Geopoliittisesta näkökulmasta Ukrainan osallistuminen turvallisten yhteyksien ohjelmaan ja pääsy sen valtiollisiin palveluihin sekä GOVSATCOMiin ja sen palveluihin auttaisi vahvistamaan EU:n roolia maailmanlaajuisena toimijana ja edistämään kansainvälistä yhteistyötä Euroopan avaruusstrategian mukaisesti.

Unionin turvallisten yhteyksien ohjelmasta annetun asetuksen (EU) 2023/588 39 artiklan ja unionin avaruushjelmaa koskevan asetuksen (EU) 2021/696 8 artiklan mukaan kolmansien maiden osallistuminen turvallisten yhteyksien ohjelmaan ja GOVSATCOMiin ja pääsy niiden valtiollisiin palveluihin on mahdollista sillä edellytyksellä, että tehdään erityinen kansainvälinen sopimus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan mukaisesti.

Sopimuksessa vahvistetaan täytäntöönpanosäännökset, joita sovelletaan Ukrainan osallistumiseen unionin avaruushjelman GOVSATCOM-komponenttiin ja unionin turvallisten yhteyksien ohjelmaan sekä pääsyyn unionin turvallisilla yhteyksillä suojattuihin valtiollisiin palveluihin ja GOVSATCOM-palveluihin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimuksia neuvotellaan ja tehdään unionin puolesta SEUT 218 artiklan mukaisessa menettelyssä. Menettelyllinen oikeusperusta neuvottelumandaatin ja neuvotteluohjeiden antamiseksi on SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta.

Komissio ehdottaa neuvoston päätöstä koskevaksi aineelliseksi oikeusperustaksi SEUT 189 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaisesti neuvosto ja Euroopan parlamentti säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen tarvittavista toimenpiteistä Euroopan avaruuspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvosto tekee päätöksen määräenemmistöllä.

Valtioneuvoston arvion mukaan oikeusperusta on asianmukainen. Neuvoston päätös voidaan oikeudellisesti perustaa mainitulle kahdelle kohdalle.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Mandaatin myöntämistä koskeva neuvoston päätös ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemistä tai hyväksyntää.

Euroopan parlamenttia tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Kansallinen valmistelu

Sisäministeriö on valmistellut asiaa yhteistyössä valtioneuvoston kanslian, työ- ja elinkeinoministeriön, puolustusministeriön sekä ulkoministeriön kanssa.

E-kirjettä on käsitelty EU20 EU3 EU7 EU19, kirjallisessa menettelyssä 15.1. – 21.1.2026.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sopimus tulee alustavan arvion mukaan sisältämään vain EU:n

yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, minkä vuoksi sopimus tehtäisiin unionisopimuksena.

Neuvoteltavan sopimuksen ei arvioida sisältävän Ahvenanmaan toimivaltaan Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla kuuluvia määräyksiä.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetussa sopimuksessa määrättäisiin ehdoista ja edellytyksistä, jotka koskevat Ukrainan osallistumista unionin avaruusohjelman GOVSATCOM-komponenttiin ja turvallisten yhteyksien ohjelmaan, mukaan lukien rahoitusosuuksien laskenta. Sopimuksessa olisi myös otettava huomioon 2 päivänä huhtikuuta 2024 annettu komission päätös (2024)2278, jolla keskeytetään 1 päivästä tammikuuta 2021 lähtien Ukrainalle unionin ohjelmiin osallistumisesta johtuvat taloudelliset velvoitteet. Komissio osoittaa henkilöstö- ja hallintoresurssit ehdotettua sopimusta koskevia neuvotteluja varten.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14687/25
16687/25 ADD 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Minna Bloigu, SM
Antti Korpi PLM
Pia Rantakangas UM
Jonna Lehtinen TEM
Tero Vihavainen TEM
Isabella Paju VNK

VAHVA-tunnus

EU/1087/2025

Liitteet (COM 2025)645 final

Viite -